

מכתב כללי

ב"ה, ראש חודש ניסן, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

לאחינו בני ישראל,
די בכל אתר ואתר,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

ימי חג הפסח מתקרבים ובאים.

כל ענין שבעולם מלמד את האדם המתבונן חכמה והוראה, אם בדברים שבין אדם למקום, אם בדברים שבין אדם לחברו, אם בשני סוגים אלו.

נקל ביותר, על ידי עיון המתאים, למצוא הוראות כאלו בעניני התורה — תורה לשון הוראה, הוראה בחיים, כשמה "תורת חיים" — ומצותי'. ובפרט בענינים הכלליים אשר בה.

והנה אחד המיוחד שבענינים אלו הוא — זכרון יציאת מצרים, שהוא יסוד גדול ועמוד חזק בתורתנו ובאמונתנו, ונשתנה מכל הנסים שהוזהרנו להזכירו (וגם — קריעת ים סוף) בכל יום. ובתוספות יותר נצטוינו על זה בהתחלת חג הפסח — בליל התקדש חג.

כמה וכמה דברים יש ללמוד הן מעצם ענין זה, הן מאופני הענין

כל ענין שבעולם מלמד: אבות ספ"ו: כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו. תורת הבעש"ט (הועתקה בסו"ס הזכרונות ע' שדמ): מכל מלמדי השכלתי דכל מה שברא הקב"ה בעולם הוא בשביל ללמד האדם. . וההשגחה העליונה מזמנת להאדם ממה ללמוד, עיי"ש. יסוד גדול: ספר החינוך מצוה כא. ראה שם באריכות.

ונשתנה: ראה תורה אור נז, ב.

קריעת ים סוף: תוספתא ברכות רפ"ב. וראה תו"א סב, ב.

ובתוספות יותר: ענין התוספות ראה בהגדה ש"פ עם לקוטי טעמים ומנהגים טו, ב, ובספרים שהובאו שם.

נדפסה באג"ק ח"ה אגרת אירסב. הגש"פ עם לקוטי טעמים ומנהגים וביאורים (קה"ת תשמ"ז) עי תקסח.

ופרטיו, ובאתי בזה להדגיש רק נקודה אחת, נקודה משותפת לתחילת החג וסיומו ואשר בה — הוראה למעשה בחיינו, ולא רק בימי החג, אלא בכל השנה כולה,

והרי זו היא אמיתיות הכוונה, שכל ההשפעות והאורות המתגלים בחגים ומועדים יומשכו על כל ימות השנה, ובפרט — אלו דחג הפסח —

כי הנה התחלת דיני ומנהגי החג, מיד כשתחשך, הוא — ה"סדר". ותיכף להתחלת הסדר ומעיקריו, הוא — והגדת לבנך. משנים כמה דברים ומחדשים כמה דברים כדי לעורר את התינוקות. ולא עוד, אלא שחיוב זה הוא לא רק בנוגע לבנים חכמים, כי אם — אחד חכם ואחד רשע ואחד תם ואחד שאינו יודע לשאול. את כולם צריך לקבץ ל"סדר של פסח", ולפי דעתו ויכולת הבנתו של בן — אביו מלמדו.

וסיומו של חג הפסח, נסו של יום, אשר קרע לנו הקב"ה את הים וכל אחד ואחת מישראל הורה באצבעו ואמר: זה אֵלֵי ואנוהו, הנה הבנים והבנות אשר נולדו ונתגדלו בשעת קושי הגלות, ילדים אלו הכירו להקב"ה תחילה.

נעוץ סופו של חג בתחילתו.

על כל אחד ואחת להשתדל בכל עוז ומרץ, לחפש דרכים עצות ותחבולות (אף אם על ידי זה מוכרח יהי' לעשות היפך טבעו ולשנות ההרגל שלו, ובלבד —) לכבוש את הדור הצעיר, ולקרב את כל בני

ובפרט אלו: ראה שיחת חה"פ תש"ג אות מז [סה"ש תש"ג ע' 75].

אף אם עי"ז מוכרח יהי' לעשות היפך טבעו ולשנות ההרגל שלו: במענה להשאלה מהי הכוונה בתיבות אלו — כותב כ"ק אדמו"ר שליט"א (אג"ק ח"ו ע' קס ואילך):

"כוונתי כפשוטה, שבני הישיבות הורגלו בענין דתלמוד גדול, ובמילא חדש בעיניהם הדרך להקדיש חלק מזמנם שיכולים לשגשג בתורה ותחת זה להשתמש בו לקרב הסביבה שלו בענינים פשוטים, כמו שמירת שבת, לימוד אל"ף ביי"ת, עברי וכו' וכו', וכמה מבני הישיבות מטעימים זה לעצמם, שזהו מצד היראת שמים, שכיון שפסקו רז"ל שמצוה שאפשר לעשותה עי"י אחרים, הרי אין מבטלין תי"ת בשביל זה ואפי' תשבי"ר אין מבטלין בשביל בנין בית המקדש וכו' וכו' הרי אין להם להפרד ח"ו מן התורה אפילו לרגע, ועל הקב"ה להבטיח את החינוך הכשר של בני ובנות ישראל העומדים בסכנת טמיעה וכפירה היל"ית, אבל באמת אין זה מצד היראת שמים, כי מצוה עוברת היא ואין די אחרים העושים אותה, אלא זהו מעצת היצר. (וכידוע הפירוש במרז"ל כך היא אומנתו של היצה"ר, היום אומר לו עשה כך וכו', שלכאורה אינו מובן מהו הלשון **כך** שהי' צ"ל עשה **זאת**, אלא שדרך היצה"ר הוא שבתחלה שבא להאדם הירא ושלם אמירתו **כך**, שגם הוא — היצה"ר — מסכים עי"ז, אלא שמערב

ובנות ישראל, אחד חכם ואחד רשע ואחד תם ואחד שאינו יודע לשאול, לתורה ומצוות,

ואז מובטחים אנו אשר בנערינו ובזקנינו נלך — לקראת הגאולה — בבנינו ובבנותינו.

ודור שלנו, דור אשר נולד ונתגדל בעת קושי הגלות הגזירות ושמדות ר"ל, ואשר גם על שארית הפליטה, ובפרט על הילדים אשר נתן והשאיר לנו ה' לאותות ולמופתים (שתתקיים תורה בישראל על ידם) יש קמים עליהם לכלותם, ה' לא תהי', על ידי חינוך האומר לרע טוב ולטוב רע, השם חושך לאור ואור לחושך, מר למתוק ומתוק למר, כי מאס את תורת ה' צבאות,

הנה הקב"ה יצילם ויצילנו מידם, ודור זה יזכה, במהרה בימינו על ידי משיח צדקנו, להיות גם דור הגאולה, גאולה האמיתית, כי עוד נביאנו הקדושים — לא בחיל ולא בכח כי אם ברוח ה' צבאות,

וכל אחד ואחת יכירהו, יורה באצבע ויאמר:

הנה אלקינו זה קוינו לו ויושיענו, זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו.

בברכת חג הפסח כשר ושמח,

מנחם שניאורסאהן

שתתקיים תורה: רש"י ישעי' ת, יח.

האומר לרע: ראה ישעי' ה, כ-כד.

הנה אלקינו: ראה שמות רבה סוף פכ"ג. ונתבאר בד"ה ויבוא משה תרנ"ד [סה"מ תרנ"ד ע' קנג ואילך].

בזה טעם שיש לו אחיזה בזה, ובמילא כעבור איזה זמן, שנוח לו להתפשט יותר, עי"ז ניתן לו האפשריות שיאמר סו"ס לך ועבוד עי"ז),

ובענין זה יש להזהר בפרט מהסתות היצה"ר, כיון שאצל בני הישיבות זהו **הטבע** שלהם, (וכידוע שאלו השוקדים בתורה בילדותם (היינו קודם שמבינים בשכל גודל ערך התורה) ה"ה שקדנים בטבע, ואינם להוטים כ"כ אחרי עניני שחוק וקלות ראש),

וההרגל שלהם, כי אפילו אלו שנכנסו להישיבה לא ברצון עצמם אלא ע"פ הכרח הורים ומורים, אף שזה היפך טבעם, הנה אחרי שהורגלו בחיי הישיבה וסדרה, קשה להם לפרוש מזה, וכידוע מאמר החכם אשר הרגל נעשה טבע שני".